

Controleplan 2017 gemeente Zwolle

7 november 2017

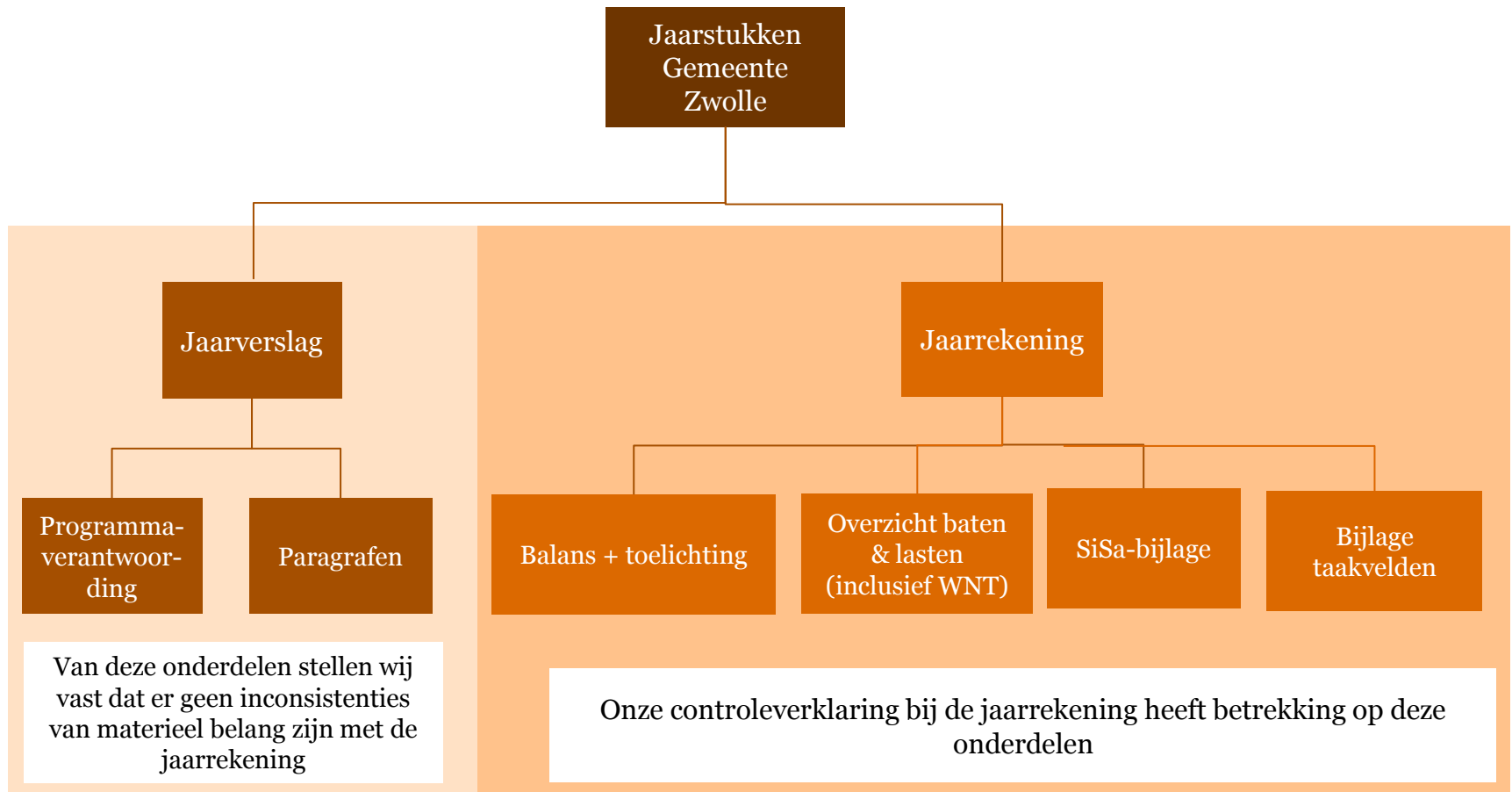

Onze controleopdracht

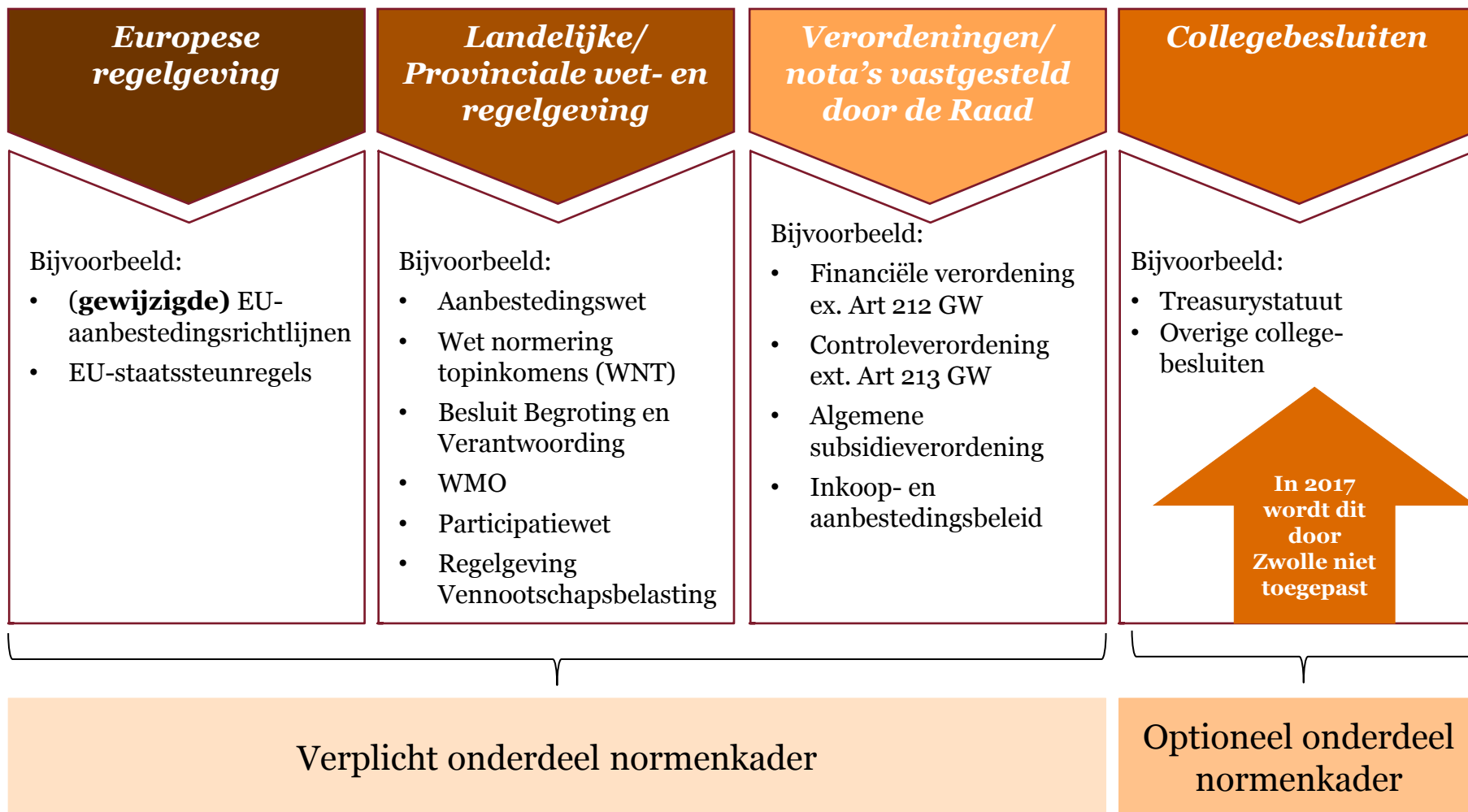
1

Wat controleren wij?

De reikwijdte van onze controle: in 2017 belangrijke wijziging met bijlage taakvelden

Normenkader als meetlat voor de controle

De door u vastgestelde goedkeuringstolerantie bepaalt wat wij wel en niet controleren

De door u vastgestelde goedkeuringstolerantie is als volgt:

	Omvang in € o.b.v. begroting 2017	Fouten	Onzekerheden
< 1%	< € 4,75 miljoen	Goedkeurend	Goedkeurend
≥ 1% maar < 3%	> € 4,75 miljoen maar < € 14,25 miljoen	Beperking	Goedkeurend
≥ 3% maar < 10%	> € 14,25 miljoen maar < € 47,5 miljoen	Afkeurend	Beperking
≥ 10%	> € 47,5 miljoen	Afkeurend	Oordeelonthouding

Voor de WNT gelden de goedkeuringstoleranties conform het controleprotocol WNT. Dit controleprotocol wordt over 2017 gewijzigd, hierdoor goedkeuringstolerantie nog te bepalen.

Voor SiSa gelden specifieke rapporteringstoleranties (vastgelegd in de nota verwachtingen accountantscontrole SiSa).

De goedkeuringstolerantie wordt op basis van concept-jaarrekening 2017 aangepast (werkelijke lasten)

Materialiteit

Uw risico's/ontwikkelingen als basis van onze aanpak

2

Belangrijke ontwikkelingen in 2017

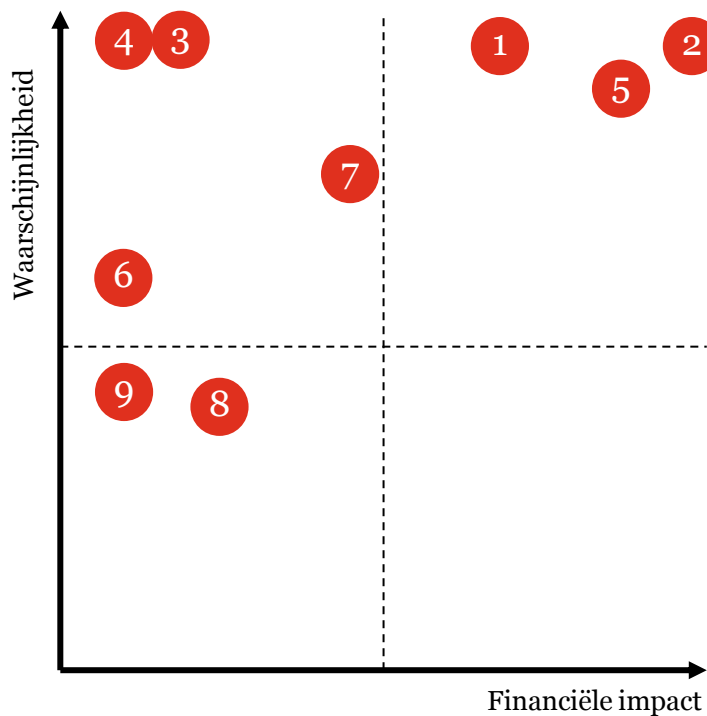
- Zwolle gaat werkzaamheden uitvoeren om de onzekerheden in de PGB stroom te verkleinen (vorig jaar basis voor niet goedkeurende verklaring)
- De structuur van WEZO wordt heroverwogen in combinatie met reïntegratie-activiteiten gemeente
- Sociale wijkteams zullen per 1/1/2018 onderdeel worden van de gemeentelijke organisatie
- Naar verwachting wordt het shared service centrum per 1/1/2018 een bedrijfsvoeringsorganisatie, hierdoor zal personeel overgaan van gemeente Zwolle naar de nieuwe organisatie
- De omgevingsdienst zal zich naar verwachting vestigen in het pand van gemeente Zwolle
- Er loopt op dit moment een boekenonderzoek door de belastingdienst
- Onderzoek naar project DOS door het ONS
- Overige ontwikkelingen??

Deze ontwikkelingen betrekken wij in onze controle. Dit om enerzijds te kijken naar de interne beheersing en anderzijds te beoordelen in hoeverre hier nog risico's bestaan voor de jaarrekening 2017.

Waar nodig zullen wij aanvullende werkzaamheden hierop uitvoeren.

Geïdentificeerde risico's

Risico's Zwolle: Grafische weergave

Risico's voor de jaarrekening	Omvang	Regelgeving	Onzekerheden
1 Lasten ZIN (incl. prestatielevering)	☒	☒	☒
2 Verantwoording PGB (via SVB)	☒	☒	☒
3 Aanbestedingen (EU en nationaal)	☐	☒	☐
4 Naleving WNT	☐	☒	☐
5 Grondexploitaties	☒	☒	☒
6 Verbonden partijen (o.a. WEZO)	☐	☒	☒
7 Naleving nieuwe BBV regelgeving	☐	☒	☐
8 Spoorzone	☒	☐	☐
9 IT-omgeving	☒	☐	☐

Welke risico's ziet u?

Decentralisaties wederom voor 2017 een belangrijk aandachtspunt

- In 2016 belangrijke onzekerheden in met name PGB-stroom, daarnaast ook onzekerheden in de WMO zorg in natura.
- Onzekerheid PGB wordt nu door Zwolle actief opgepakt om onzekerheid zoveel mogelijk te verkleinen.
- Plan van aanpak is actief met ons afgestemd.
- BVO Jeugd legt verantwoording af. Vorige jaren nog sprake van verevening van kosten. Dit is in 2017 vervallen. Nog onduidelijk hoe nu verantwoording naar Zwolle zal plaatsvinden.
- Keuze tussen afhankelijkheid van verantwoordingen van zorgaanbieders of meer zelf doen op controle prestatielevering WMO zorg in natura.

BBV wijzigingen hebben invloed op uw jaarrekening 2017

Vanaf de jaarrekening 2017 zijn de richtlijnen aangepast. Belangrijkste wijzigingen van de Commissie BBV zijn:

- **Taakvelden:** zie ook volgende sheets
- **Verbonden partijen:** zie ook volgende sheets
- **Overhead:** zie ook volgende sheets
- **Rente:** zie ook volgende sheets
- **Investerings met maatschappelijk nut:** deze moeten worden geactiveerd. Afschrijving op activa van maatschappelijk nut wordt gelijk getrokken met economisch nut. Hierdoor mag niet meer versneld worden afgeschreven. Dit geldt voor activa vanaf 1 januari 2017. Bijdragen van derden dienen tevens in mindering gebracht te worden op de investering.
- **EMU-saldo:** de toelichting op de meerjarenraming bevat tevens de ontwikkeling van het EMU-saldo voor de drie jaren volgend op het begrotingsjaar.

Wijziging BBV met ingang van 2017 - Taakvelden

Met ingang van de begroting 2017 zijn de baten en lasten per taakveld opgenomen. Deze baten en lasten per taakveld dienen met ingang van 2017 ook in de jaarrekening opgenomen te worden. Aandachtspunten 2017:

- Voor de organisatie:
  - Inrichting administratie op taakvelden
  - Opstellen bijlage taakvelden bij de jaarrekening 2017
- Voor ons als uw accountant:
  - Controleren inrichting taakvelden in de administratie
  - Controleren juistheid bijlage taakvelden bij de jaarrekening

---

Wijziging BBV met ingang van 2017 – Notitie overhead

- Met ingang van de begroting 2017 is een programma overhead toegevoegd: alle overheadkosten moeten centraal, op 1 programma, geregistreerd worden in begroting en jaarrekening.
- In de praktijk is er nog veel onduidelijkheid wat overhead is en wat niet.
- Aandachtspunt voor de jaarrekening 2017 is dus het juist verantwoord van overhead op het programma overhead.

Wijziging BBV met ingang van 2017 – Notitie rente

- Formele ingangsdatum: begroting 2018. Maar eerdere toepassing aanbevolen.
- De notitie rente bevat voorschriften om voor de rentetoerekening tot een meer reële rente te komen in plaats van de omslagrente.
- Wij hebben begrepen dat de notitie reeds in 2017 zal worden toegepast.

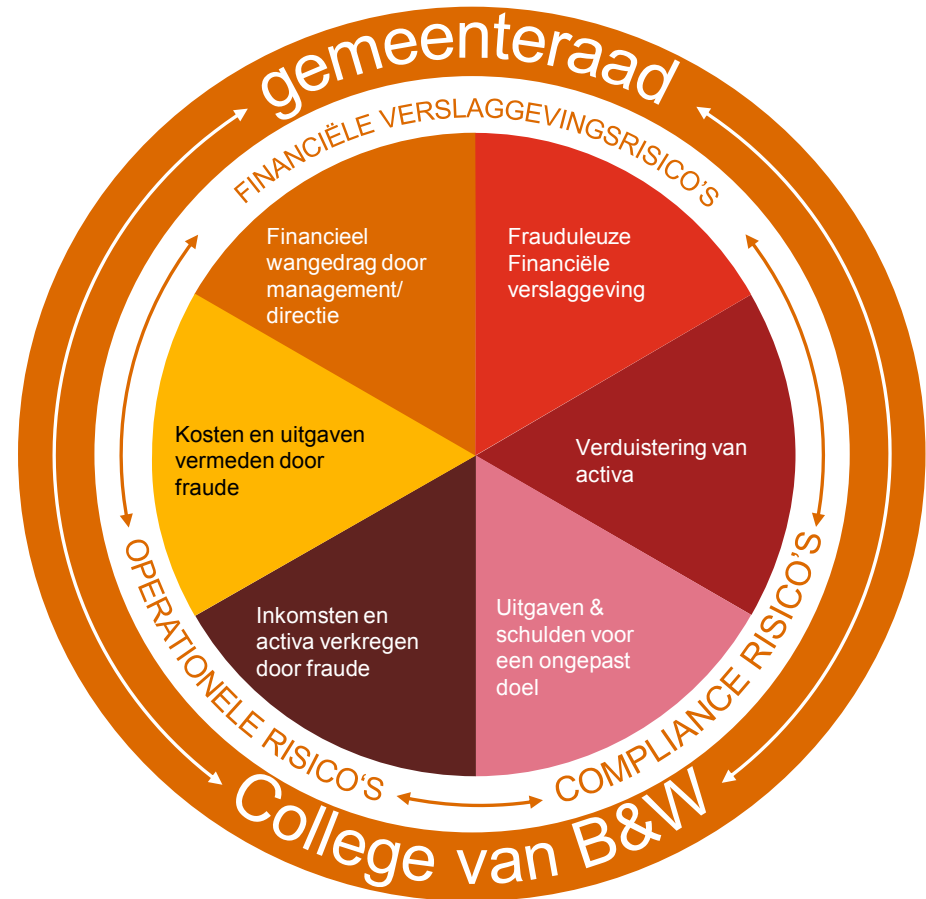

Wijziging BBV met ingang van 2018 – Notitie verbonden partijen

- Notitie gaat in met ingang van begrotingsjaar 2018
- Bevat voornamelijk voorschriften voor de wijze waarop de bijdragen aan verbonden partijen in de begroting en jaarrekening verwerkt moeten worden.
- Aandachtspunt voor de jaarrekening 2018 is de naleving van deze notitie.

Uw en onze inschatting van het frauderisico

- Beleid
- Cultuur/Gedrag
- Bewustzijn
- Specifieke vragen:
  - Sprake van fraude/vermoedens van fraude?
  - Welke verhoogde frauderisico's identificeert u?
  - Motivatie/druk
  - Rationalisatie
  - Gelegenheid

Een andere samenwerking met uw interne controle afdeling

3

Hoe wij controleren – uw verdedigingslijnes

Wij beoordelen uw processen langs de volgende 3 lijnen:

1e lijn

Lijnmanagement (afdelingen)

De 1^e lijn heeft de eerste verantwoordelijkheid voor het dagelijks risico-management en de kwaliteitsborging, het **opzetten van adequate processen** en het werken volgens deze processen. In de 1^e lijn worden zaken als functiescheiding, geautomatiseerde en handmatige controles uitgevoerd.

2e lijn

Ondersteuning (financiën, concerncontrol)

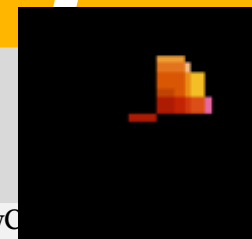
De ondersteunende diensten zorgen voor de kaders (financieel beleid) waarbinnen de 1e lijn werkt. De 2e lijn voert bij de administratieve verwerking een aantal controles uit om vast te stellen dat de 1e lijn zijn werk goed heeft gedaan (bijv. met data-analyse). Hierbij is het van belang dat wordt gemonitord op de naleving van deze kaders en dat dit aansluit op de checks en balances in uw reguliere P&C cyclus.

3e lijn

Interne controle (IC-afdeling)

Uw interne controle afdeling toetst met systeemgerichte en gegevensgerichte controles de (uitkomsten van) processen en diverse balansposten. Zij geeft zekerheid aan het college ten aanzien van de betrouwbaarheid en rechtmatigheid van de informatievoorziening.

4e lijn

PwC is verantwoordelijk voor de oordeelsvorming bij uw jaarrekening 2017. Wij zullen veelal gegevensgerichte werkzaamheden uitvoeren om voldoende grondslag te hebben om een controleverklaring te verstrekken bij uw jaarrekening. Wij maken hierbij gebruik van uw Interne Controle afdeling. Tevens gebruiken wij verklaringen van collega accountants. Wij zullen hiertoe controle-instructies versturen.

Interne controle Zwolle voldoet niet aan COS610, wij hebben onze controleaanpak hier op aangepast

- Gemeente Zwolle voert actief interne controles uit. De afgelopen jaren hebben we geconstateerd dat de interne controles van goede kwaliteit zijn en waarde toevoegen aan de organisatie.
- Door externe reviews is veel discussie ontstaan over de toepassing COS 610 (richtlijn om te steunen op werkzaamheden interne audit afdelingen).
- In 2016 reeds geconstateerd dat Zwolle niet voldoet aan vereisten van COS610. Zwolle heeft keuze gemaakt niet verder te investeren.
- Hierdoor kunnen wij als accountant minder steunen op de interne controle werkzaamheden en zullen wij meer zelfstandig moeten controleren. Er komen dus meer werkzaamheden in de vierde linie te liggen.
- Onze controle bestaat hierdoor met name uit zelfstandig uit te voeren gegevensgerichte controles. Hierbij is de afspraak gemaakt dat de interne controle medewerkers op door ons geselecteerde deelwaarnemingen al eigen controles uitvoert. Zie ook uitwerking in startnotitie.

Geïnvesteed in de samenwerking met IC

- Doel: zo min mogelijk dubbel werk voor IC en PwC, daarom goed aansluiten van elkaars aanpak en duidelijkheid aan de voorkant.
- Een tweetal werksessies georganiseerd
- Uitwisselen van inzichten
- Samen startnotitie opgesteld en controleaanpak uitgewerkt
- Goede uitwisseling van verwachtingen en mijlpalen in de controle

Gezamenlijke startnotitie

- Wij beoordelen welke werkzaamheden per stroom of balanspost moeten worden uitgevoerd en waar we samen kunnen optrekken ten aanzien van onze gegevensgerichte werkzaamheden én de interne controles die door Zwolle worden uitgevoerd.
- Wij bepalen uiteindelijk de steekproeven en bespreken met u welke attributen gecontroleerd dienen te worden zodat u de controle-documentatie juist en volledig kunt opleveren.

Samenwerking met de raad

4

Wijze van rapporteren

Waar kunt u op rekenen?

- Startnotitie en Controleplan
- tussentijdse rapportage in november 2017 (samenvattende brief naar raad)
- Accountantsverslag (na afronding accountantscontrole)
- Controleverklaring (verwachting begin juni 2018)

Uw speerpunten?

1. ....
2. ....

Nader in te vullen door de raad.

Samen de volgende stap maken...

© 2016 PwC. All rights reserved. Not for further distribution without the permission of PwC.
"PwC" refers to the network of member firms of PricewaterhouseCoopers International Limited (PwCIL), or, as the context requires, individual member firms of the PwC network.

Please see www.pwc.com/structure for further details.